

l'image) in herinnering brengt: 'De totale zichtbaarheid is het fantasma van onze maatschappij: zien wat men doet, op elk moment zien doen. Echter, in de wetenschap dat zichtbaarheid een leugen is, een lichteffect, is de kelder of het souterrain (of de cinemazaal) die donkere plaats waar het geheim van de zichtbaarheid kan plaatsvinden. In tegenstelling tot de 'dode tijd' van het werk en de productie, zonder bloei, zonder gedachte aan, noch belofte van vrijheid, opent de terugtrekking in het onzichtbare een tijd die de tijd mogelijk maakt, alsook het persoonlijke gebruik van tijd, de ervaring van de subjectief beleefde tijd.' De strijd van de werknemers *en cachet* zou zich in die optiek inschrijven in de verdediging van het recht op onzichtbaarheid, 'symbolische inzet voor burgers die weigeren koopwaren te worden, uitgesteld in een obscene zichtbaarheid'.

Begint er zich inderdaad geen maatschappij af te tekenen waarin al wat niet onmiddellijk opbrengt, als nutteloos en teveel wordt beschouwd? Dat gevoel, dat verre van

karikuraal is, doorkruist in ieder geval alle debatten en forums die zich sinds vorige zomer vermenigvuldigd hebben. Ver voorbij de specifieke eisen die hen in het begin van hun beweging bezighielden, hebben de werknemers *en cachet* de voorwaarden weten te scheppen voor een ruim maatschappelijk debat. Maar hoewel de regionale en Europese verkiezingen in het vooruitzicht liggen, blijft de politieke vertaling van de opgeworpen vragen weinig waarschijnlijk. En naarmate het thema van de 'sociale onzekerheid' aanzwelt, waarvan de culturele actoren zich tot nu toe misschien afgeschermd dachten, blijft extreem-rechts, dat voor een verrassing heeft gezorgd tijdens de laatste presidentsverkiezingen in Frankrijk, wel degelijk een schadelijke kracht. Door de herfundering van de Franse cultuurpolitiek aan te kondigen, die hij liever onderworpen zou zien aan 'objectieve criteria' en territoriale 'normen', staat de minister van Cultuur in de grond een elite-maatschappij voor, die al wie daar buiten staat in een toenemende kwetsbare positie duwt. Het

conflict van de werknemers *en cachet* bevindt zich in het hart van die sociale, culturele en politieke breuk, waarvan de gevolgen nog niet te overzien zijn. ●

Jean-Marc Adolphe
vert: Clara van den Broek

1 Het gaat hier om de zogenaamde 'coordinations'. De laatste jaren zijn er in Frankrijk verschillende sociale bewegingen ontstaan buiten de traditionele vakbonden. Zo hebben de werknemers *en cachet*, van wie er velen niet aangesloten zijn bij een vakbond, zich per regio gegroepeerd in 'coordinations'.

2 Er wordt aan privézendens een minimum aantal nationale en Europese programma's opgelegd, en een minimum hoeveelheid 'audiovisueel werk'.

➤ naamd cachetregeling, en hebben het zogenaamde 'statut en cachet', of in de volksmond 'kunstenaars- of houthakkersstatuut'. Volgens de cachetregeling moet een kunstenaar, indien hij aan de initiële instapvoorwaarde voor werkloosheidsuitkeringen heeft voldaan, per jaar slechts één C4 van een kort contract (in dienst als kunstenaar) voorleggen om het bedrag van zijn uitkeringen niet te zien dalen. Een kort contract, of cachet, is een contract van een dag tot drie maanden min een dag. In principe moet hij dus slechts een dag per jaar officieel als kunstenaar werken (mét C4), om zijn werkloosheidspremie te behouden. Die regel stelt kunstenaars in staat te leven van hun artistieke bezigheid. Zoals elke beschermingsmaatregel, heeft ook deze echter zijn nadelen in de praktijk. Om te beginnen ligt de instapvoorwaarde redelijk hoog voor beginnende kunstenaars. Het betreft vaak mensen die werken binnen slechtbetaalde initiatieven, die zich bijgevolg ook geen inschrijvingen (met o.m. bedrijfsvoorheffing) kunnen veroorloven. In de praktijk duurt het voor velen lang voordat hun carrière een voldoende hoge vlucht heeft genomen om die 312 ingeschreven dagen te verzamelen in een tijdspanne van 18 maanden. Ten tweede is de regeling exclusief in die zin dat alleen korte contracten meetellen. Contracten die langer duren dan drie maanden min een dag, komen niet in aanmerking voor de verlenging van de periode waarin men uitkeringsgerechtigd is. Dat wil in de praktijk zeggen dat een kunstenaar die gedurende langer dan een jaar, en bij uitbreiding langer dan 15 maanden, met

niet aaneensluitende lange contracten werkt binnen de culturele sector (en toch niet aan 312 officieel gewerkte dagen komt op 18 maanden), uit het systeem valt, en weer van voren af aan moet beginnen. Dus weer 312 dagen over 18 maanden, met een minimumuitkering voor de dagen in die periode waarop hij niet werkt. In de theaterpraktijk, bijvoorbeeld, is het echter vaak zo dat er twee maanden wordt gerepeteerd, en twee maanden gespeeld. Dat zijn vier maanden, een lang contract dus. Van een lang contract twee korte contracten maken, is in principe niet mogelijk. Wettelijk gezien komt de opeenstapeling van korte contracten bij dezelfde werkgever immers neer op een contract van onbepaalde duur, met als gevolg een verplichte vooropzegtermijn, wat onbetaalbaar is voor de meeste gezelschappen. De regel die bepaalt dat opeenvolgende korte contracten bij dezelfde werkgever neerkomen op een contract van onbepaalde duur, laat wel enkele uitzonderingen toe, o.m. binnen de gesubsidieerde sector, maar die zijn niet altijd van toepassing. En in ieder geval is hier ruimte voor interpretatie. Ten slotte laat het systeem ook misbruiken toe: één dagcontract per jaar is bij deze of gene bevriende organisatie meestal wel te krijgen, ook al heeft men niet effectief gewerkt voor die organisatie. Critici beweren dan ook dat het systeem kunstenaars die regelmatig werken in zekere zin benadeelt ten opzichte van kunstenaars die niet (officieel) werken.

Clara van den Broek